Cogit nos dulcissimae patriae nostrae amor, et
in ea sub Anti Christi jugo fatiscentium, Christi
ecclesiarum luctuosus et miserrimus status Majesta-
tis tuae opem humillime implorare invictissime impera-
tor Auguste Domine clementissime, et ut hos aggre-
di non vereamur singularis T. Mtis tua clementia
cum insignirerum cognitione, aliisque praestantis-
simis donis, conjuncta. Cujus in postremo Francofor-
diano conventu, non obscurum specimen percepimus
efficit: quae sperare nos jubet T. Mtem tuam non tantum
hunc conatum nrum, quem tum brevi hac oratione eidem
inscripta, tum v. privatis hisce literis exponimus boni
consulturam: sed modis etiam omnibus ad Dei gloriam et
regni Christi propagationem adjuturam ac promotu-
ram, quod ut facere non dedignetur, obnixe per Chri-
stum rogamus et obtestamur. Ignorare non potest T. Mtas
tua quam gravis sit passim praesertim v. in infe-
riori Germania Pontificiorum conjuratio quam im-
placabile odium conceperint, qualem denique carnifi-
cinam excogitarint adversus eos omnes, qui horren-
dos Ecclesiae Romanae abusus detestantur, et purioris
religionis studio tenentur. Hos omnes fortuna-
rum expilationibus, proscriptionibus, carceribus, tortu-
ris, aculeis, gladiis, suffocationibus, ustulationibus
ac infinitis tormentorum generibus, quae ingeniosa
crudelitas illis abunde indies suppeditat, non coerce-
re sed opprimere, extingere, et radicitus evellere sta-
tuerunt. Huc spectat concilii Tridentini promul-
gatio cujus observatio oppidatim exigitur, novorum
item episcoporum designatio, et exterorum inquisito-
rum, in patriam adventus, quos Hispanicam inquisitio-
nem, hoc est iniquam, barbaram, crudelem, et imma-
nem optimorum subditorum oppressionem, et ce-
dem secum adhibuisse, non immerito metuimus. Quem
vero finem istorum conatus tandem sint habituri, tem-
pore patefiet. Interim infelicia praesagiunt illi, qui
ex verbo Dei, omniumque temporum historiis, ac nunc
domesticis recentibus exemplis de horum exitu ju-
dicant et statuunt. Nos porro per Dei gratiam
insilentio et spe robur nostrum collocare, et per
patientiam animas nostras juxta Christi prae-
ceptum possidere constituimus, certo persuasi, fieri
non posse, ut inferorum portae adversus Ecclesiam ve-
ram praevaleant, cum pressa indies reddatur valentior.
Interim in omnibus angustiis consolatur nos non me-

tuum subditores esse docere parate sumpse contrario illos
hereticos ac rebelles et excommunicatos publice reddam, quod eos
sententijs scripturae testimonijs non pretermittam et totum
Regis fui consilium ac impendere parati sumus. Quod dum
hoc loco petimus tibi ita usque adeo vivere et Dei cultui
ita Christo Domino Jesu fideliter deservire ut nunquam
per peccatum mortale plane deterreare ille potius sanguis
ne divinus effundere pertimui Dei judicium ut te videam
indomitum exigendi a te vero Ecclesiae tuae filium
tuo facile confessione omnium peccatis te purgatissimum
vere velle videatur. Quod sanguis divinus ad omnium
patris nostri tota clades ne evadat Deum Regem suum
etiam calumnijs undique circumventum Deum te colligas
memor petimus non est aliud cum clementissimo Rex mortem
ignominiosa non malitia, et in filium hominis non auferre
omnipotentiae sanctae peccata. Quae enim illos, qui agnita veri
Deum malitiose aversi sed frequentius de illorum conver-
sione optima quaeque nobis polliceremur, si Ecclesiae tuae divi-
nitus per verbum Dei facto et diligenter domi
vere dignare unum quod ut hoc tristissimo rationes tra-
ut divina fiat obtinere nunc per orationem pertinet
petimus. Alterum quod addita animorum subjectione requirimus hoc
est, ut Ecclesiae tuae religionis negotium, ut hoc principium conveniat di-
denter tractet et gloria Dei veritatis promotionem et salus quae
tua. Negligistis fidei, qui media novandae religionis quidnam sit,
dum petimus, declarent ac optimis sacerdotibus docti, adhi-
ri et ad quaeris consulere cognantur praeteritis exemplis tem-
libus primariis, ut plane sum gradus regnum capiunt, abusus quoque
per sanctorum et superstitiosa esse, sed aliis, qui die
quaeris discernunt, subeunt religionem sibi vere esse con
de testantur. Quaeres etiam benigne probent collatio
nem liberam invectis aliorum regionum provinciae
rumque doctis et sacris studiosis hominibus instituat ut
denique tandem errorum de Romae et ecclesiae unde
lis aeterna Dei veritatis mundo appareat. Illud vero
dum hoc expectatur, manifestus Pontificiorum pilo
rarias, publicos divini cultus et sacramentorum pro
fanationes e medio tollat. Deque omnibus imp. Mis
ex concilijs quae fieri audivisse et de lectione
scripturae sacrae ita tractam esse ne abstineamus ut
rum Deo quidem et omnes ignorantiae pre
texere respect. Non est quod imp. Mis tua ex Pontifi
clarum concilijs aliquid veri expectet, cum nunquam
Tridentinum concilium crassissimos quosque errores ex
cusset et justificet, ut decreta ejusdem testantur. Ju
queret potius absolutissimum Dei concilium, quod quid
perpetuo ere dentium et faciendum sit, semel decreuit

ejg concilii canones inscriptueis prophetis et apostolis
eis extant. Hujus concilii veritatem predicat. Exsurgens
Ceterum etiam finos aut angelg è cœlo predicaverit vobis ab
ud evangelium, preter id quod predicavimus vobis, anathema sit
Cuctum, ita se habeant, sine misericordia, qui vis negare
ve fidei, dubiè hærere et fluctuare quidem videantur, donec homines quibus facile non sit, dare veritu.
Quid de fuit ecclesiæ ante annos mille quingentos, quæ con
cilia hominum, decreta ignoravit? Vetabam Domini
gitur, inquit, tua consilia moderemur, quod a veo
sophis expurgato queriq esse David regia ille Prophe
ta asserit, Deum in verbo suo loquentem audiri et illius
voti et mandatis obsequi debere. Ita factarum est, ut diu
crassitiem fugerunt.
Videbatur igitur imp. M. hoc tempore hoc statu res
dentur intueatur, quem deniq multa occurrant, quæ
volentem collapsam Ecclesiæ statum instaurare et pad ter
dotium reducere ab instituto deterreant ac cursu fari
faciant. Considerat haud dubiè illinc et Hispaniæ et inse
riores Germaniæ status et quomodo sibi domi
nistrandum, et regnorum ubertas accedibat emi
nuit videbat et exspectabat, quare tantum negotium ulla no
vatione offendendum non esse judicat. Illinc pon
tificem Romanum cum suis Cardinalibus et Mitra
tis episcopis, quorum benevolentiam sibi in hoc ne
cessitate necessario retinendam esse putat et cujq ge
neris alia multa animo secum volvit atq revolvit.
Sed his omnibus appendat Christianissimus noster præceptoris
verum sententiam dicentis: Quid prodest homini si to
tum universum mundum lucretur, animæ vero suæ jactu
ram patiatur? Nonne vir prudentes illi sunt, qui ad
coelestem postremæ professionem ita aspirant, ut amplissi
mi regni oblatam hæreditatem interpretati, cæteris
omnino sanctis omnibus sunt imprudentes? Beati
illi, qui æterni ac cœlestis regni hæreditatem Christo
acquisitam, et ipsis per gratuitam Dei adoptionem
communicatam sibi fore fiducia habent, non ut mortalium
alicujq regni cœlique interim incertis habenis
possessionem fruantur et gaudeant. Deinde hoc erit
capitale imp: Meum erit obedientia verbi Dei jam
amplius hæreditate, sedem, ædificium et contem
plum. Sic erit Samuel Regem Saul adjuvare.
Quando quidem et ipsa ita decernit veritas Dei
ejusdem et ipsa ita fieri facit, item docentis
mita dii exempla. Non omnes, sed Deum
pro sua ac æterni regni conservatione et

qui propterea J. M. tuae reverenter juxta verbum suum colendus est.

Quod ad Romanum Pontificem attinet, certum est ab illo nihil prorsus boni esse expectandum, qui bonam imperii partem ad se rapuit, aliis suae factionis hominibus distribuit. Et perpetuis ejusdem hostis fuit, ut omnes historiae summo consensu testantur. Quanto esset consultius, si caput et imperii membra, non fucato amicitiae vinculo simul cohaererent, communemque hostem conjunctis viribus propulsarent. Si porro Imp: M. tua arbitratur se media aliqua ratione utriusque partis favorem acquisituram. Videndum prudenter erit, ne hallucinetur et fallatur, ac seritandem verum esse experiatur, quod vulgo dicitur. Qui duos simul cepores insectatur, neutrum capit. Sed quid hoc quaeso Imp: M. tuae proderit si Rom: Pontifex, qui ipsissimus Anti Christus est, cum eadem pacem fucatam colat, CHRISTO adversus eum bellum gerente? Quid omnium hominum foedera et amicitiae huic utilitatis adferre possint, qui apertas cum Deo inimicitias exercet, Deum in eos excandescere certum est qui spreto suo verbo cum ipsius hostibus foedere junguntur. Tunc inquit Propheta ad pium Regem Josaphat, impio auxilium fers et eos diligis qui Dominum oderunt? propterea veniet superbe indignatio.

Quaerat igitur J. M. tua principio indissolubile foedus cum Deo O. M. et ipsius Christo Domino et Servatore nostro unico, studeatque pactis illius debitis officiis et obedientia satisfacere, hac ratione omnes creaturas sibi habebit (ut Oseas docet) devinctissimas, SI DEUS PRO NOBIS, Quis contra nos, inquit Paulus. Ita vicissim omnium mortalium benevolentia eis inutilis et prorsus inanis est qui Deum hostem et adversarium habent.

Haec invictisse Imp: Auguste, quae ex animo tui amantissimo et studiosissimo (hoc novit Dominus) proficiscuntur, ut M. tuae benigne accipere et dextre interpretari non gra-

retur humillime obtestamur. Et oramus per
Jesum Christum, crucifixum et exaltatum ad
patris sui dextram, propter cujus puram invocatio-
nem, extrema jam (ut superius paucis exposuimus)
patimur, ut legationem illam (cujus potissimum
nomine hoc publicum scriptum hisce literis no-
stris adjunctum animis candidissimis J. M. tuae
misimus:) omni conatu et studio apud alios
Imperij Electores et principes promoveat, vel
alioqui fratri Regi nostro natura à sangui-
ne alienissimo diligenter primo quoque tempore
scribat, restituta est filio Dei in suis mem-
oris tam afflictissimum officium longe gra-
tissimum, quod in futuro propediem
judicio magna cum laude et foenore uber-
rimo eidem est repositurus. Quod ut fiat,
atque interea J. M. tuam spiritu suo sancto
gubernet, virtute et potentia sua tueatur,
ac regni tui fines à potentissimi
hostis illius incursionibus defendat, ora-
re Sedulo vondessinemus. Data in inferi-
ori Germania Calendis Aprilis 1566.

Imp: Mtis Tuae
Addictissimi et studio-
sissimi

Omnes et singuli qui juxta
Evangelium Filii Dei crede-
re et vivere toto pectore
desiderant.

99.) Dem Ehrwürdigen und wohlgelahrten
Herrn Magr. Philip. Kayser, Pfarrherrn
und Superintendenten zu Göldingen, Mei-
nen Insondern Herrn und Freunde
zu Handen.

Gratiam et pacem per Christum unicum
nostrum